

M. Mok
**VERGEEFS
GEBAAAR**
Bayard Reeks

VERGEEFS GEBAAR

Bayard Reeks no. 30

Redactie voor Nederland A. Marja

Redactie voor Vlaanderen Bert Decorte

M. MOK

Vergeefs Gebaar

GEDICHTEN

BAYARD REEKS 1949

UITGEVERIJ F. G. KROONDER BUSSUM

RUIMTE

Achter het hoorbare begint
uw wezen als verborgen wind,
waar ik mijn zinnen naar moet strekken
zonder iets anders te ontdekken
dan een omdroomd en mistig beeld
dat nochtans ruimte in mij teelt,
witheid en zwijgen, een ervaren
waarin de dingen zich verklaren
tot zulk een onverklaarbaarheid,
dat ik vervluchtig in den tijd.

VERGEEFS GEBAAAR

Duizenden jaren her bestonden
wij in elkanders levensgronden.
Wij hebben ons een weg getast
naar een vergetelheid die wast
als stilte over winterlanden.
Nu strekken wij vergeefse handen
elkander uit de kinnen toe.
Ik hoor u roepen en ik doe
mijn lippen naar de verte open,
waarin gij zijt teloorgelopen,
maar adem slechts de bleke lucht
die nooit meer siddert van uw vlucht.

HET WATER WAST

Het water wast, de latere geluiden
breken weer open, en ik zie de nacht
naar haar teloor geraakte leven duiden,
dat buiten elken einder op mij wacht.

De wiekslag van een wegzinkende vogel
beschrijft den overgang van deze dag
tot eeuwigheid, de wolken waaïen over,
verlorenener dan ik ooit wolken zag.

Zand en verkilling tasten mijn gebeente
met onbekende huiveringen aan.
Alsof de tremor van de zee versteende,
hoor ik haar klankloos in de nacht vergaan.

En nochtans moet ik op de hemel wachten,
waartoe haar eenzaamheid bezweken is,
de nacht ontdekken tussen duizend nachten,
waarin van haar bestaan een teken is.

HAAR NADERENDE STAPPEN

Haar naderende stappen in het huis,
de gang door en de lege trappen op,
een deur gaat open, dicht, er waait geruis
van bomen uit een diepte naar mij op.

Ik kan mij niet bewegen, er verspringt
geen licht van haar naar mij, zij komt hier niet,
hoewel haar voetstap in de kamer dringt
en er iets eeuwigs tussen ons geschiedt.

Maar verder hoor ik reeds haar schrijden gaan.
Alsof het huis geen muren meer bezit,
loopt zij de ruimte in, en hier vandaan,
waar ik om haar verloren leven bid.

BLOEDIGE DROMEN

Wat avonden beweegt: haar wederkeren
uit de gebieden van een ander zijn
met ogen die niet slapen kunnen leren,
omdat zij nog te diep doormarteld zijn.

Haar haren waaien met de wolken mede,
haar stem wordt roepende als buiten haar,
een donkere zelfstandigheid die naar
een hemel haakt van blinde zekerheden.

Opnieuw zie ik haar sterven en begin
opnieuw haar leven door de nacht te sleuren.
Bloedige dromen zonder eind of zin,
die willoos tussen ons gebeuren.

VISIOEN

Nog wordt het dag rondom mijn ogen
en heel de wereld waait mij aan
op morgenwinden die de bogen
der hemelen zijn doorgevlogen
waarin uw leven is vergaan.

Nimmer aanvaardt mijn wezen meer
een stilte waarin gij niet zijt
begrepen met uw eeuwigheid.
Nimmer valt er een vogel neer,
die niet uw stomme doodsangst schreit.

De morgen kan zijn blinkend wit
niet van uw donkerheid ontdoen.
O duisternis die mij bezit
gelijk een grenzenloos visioen
binnen het sterfelijk seizoen.

LOPEN MET JOU

Lopen met jou en elke schrede
ontraadselt dieper het verleden.

Gesprekken die nooit zijn geschied
ontwaken uit het blinde Niet.

Gestalten die wij slechts vermoedden
beginnen langzaam te verbloeden.

De dromen van een nanacht gaan
als eeuwigheid door ons bestaan.

Wij liggen lang en opgeheven
onder de sterrenlucht te leven.

En onze ogen gaan eerst dicht
met het verwonderd morgenlicht.

Ik houd je hand, ik voel het slapen
je uit den levenscirkel rapen.

Ik hoor, terwijl de dag begint,
je adem overgaan als wind.

GOLVEN

Het nachtte veel te dikwijls, er bestond
een oude afspraak tussen jou en mij,
dat wie den avond niet te dragen vond,
den ander nooit een woord daarover zei.
Maar nimmer te weerhouden was de drang,
te lopen, te bewegen in het niet,
de zee te horen, daarna urenlang
te blijven staren in een dood verschiet.
De golven plantten zich dan in ons voort,
wij konden het niet helpen, wie geen woord
wil spreken, wordt de golven onderworpen.
Het nachtte ook te veel om een accord
met het bewegingloze aan te gaan,
als stof en sintels verder te bestaan.

AAN ZEE

Ik hoor haar niet meer roepen, ik vergeet
haar ogen niet, waarin de avond stond.
De zon vergaat; eer ik den hemel meet,
zie ik de blinde klaagstreep van haar mond
en fluister: niet vandaag, maar eenmaal weer
en tuit mijn lippen in de dode lucht.
De wind slaat als een vage schaduw neer,
de zee houdt in, opdat ik het gerucht,
het ondoorgronde, van haar niet-meer-zijn,
zo diep kan horen dat mijn ademtocht
te luider wordt, een schrille klank van pijn
onder de godverlaten hemelbocht.

DROOM

Die morgen werd je leven weer
geopend in mijn late slaap,
je adem stroomde tot mij neer,
je hartslag was opnieuw ontwaakt.

De dag bewoog aan het gordijn
en raakte bei mijn ogen aan,
en weer doorflitste mij de pijn,
waarin je moest verloren gaan.

Maar jij, terwijl je adem brak,
schouwde zo diep mij in de ziel,
dat ik het woord dat jij niet sprak
uit pijn en stilte overhield:
dood is niet dood, mijn wezen staat
voor eeuwig in het licht gebaad.

STILTEN

Nooit kan ik u verstaan, tenzij
alles versteent en sterft in mij
en ik den tijd niet meer behoor,
maar slechts datgene wat teloor
gegaan is met uw snelle dood,
een levensdrift die wortel schoot
in het onkenbare, het witte
van stilten die niet zijn verwekt
uit klanken, maar een grond bezitten,
die door geen nacht wordt overdekt.
Zij gapen steeds de ogen aan,
die hun verlatenheid verstaan.

BIDDEN

Ik hoorde u vannacht bewegen,
de wanden hadden stem verkregen,
gordijnen hingen doodstil neer,
daarbinnen liept gij heen en weer
in een niet aan te raken lijden
dat ook achter mijn ogen schreide,
heel zwak en langzaam. Wij tezaam
werden verenigd in de naam
van allen die niet kunnen rusten,
want nooit bereiken zij de kusten
der stilte, hun geloof bezit
alleen een kleine stem die bidt
en bidden blijft, opdat het zwijgen
der wanhoop niet te hoog zal stijgen.
Niets anders rest hun dan de troost
van woorden naakt en zinneloos.

EEN ENKEL TEKEN

Dring tot mij door en doe mijn leven klinken —
dit was het laatste woord dat ik vernam.
En elke dag die in mij weg gaat zinken,
sinds zij in eeuwig avondrood ontkwam,
herhaalt dit nimmer uit te wissen smeken
en schept een stille koelte om mijn hoofd,
opdat mijn late stem een enkel teken
aan de verstomde nacht ontrooft.

ANTWOORD

Zij zullen niet terugkomen, er zal
geen morgen zijn van lachen en geweën.
De tijd gaat verder, met een duizendtal
angstige vragen blijf ik hier alleen
en prevel zelf een antwoord op het leed
dat zich heeft verzelfstandigd in de tijd.
Er is geen dag die ik te redden weet
uit het bereik van hun rampzaligheid;
geen oog kan ik meer sluiten, zonder dat
ik in de holten van hun ogen staar
en heel de macht van hun verlies omvat
en rakel woorden op en prevel maar,
opdat het duister mij niet gans verwoest,
waarin zij zonder klank zijn omgebracht,
terwijl hun hart nog zoveel zeggen moest
tegen het grote zwijgen van de nacht.

MEINACHT

Vanavond zal er niets gebeuren,
te warm welft zich de sterrenlucht.
Het jong gewas verheft zijn geuren
als een verstilte vogelvlucht.

De kalme stemmen langs de wegen
drijven het open venster in
en houden het verlangen tegen
naar een voorgoed ontweken zin.

Nu kan men nergens toe geraken
zonder de wereld te aanvaarden
waarin de stilte zich voltrekt.

De dingen, die men moest verzaken,
worden nog eenmaal tot de waarde
hunner bestendigheid gewekt.

BEWUSTHEID

Ik werd mij de gelatenheid bewust,
het fundament waarop de schepping rust.
Daaroverheen beweegt, een witte hel,
het doelloos kringende planetenspel,
woedende angst om niets dan het bestaan
dat zij voor eeuwig hebben aangegaan,
ononderscheidbaarheid die nochtans wil
gescheiden zijn en raast zich nimmer stil.
Geest en materie zijn elkaar vertrouwd
als vrees die overal zichzelf aanschouwt
en komt niet verder dan dit spiegelbeeld,
nimmer geschonden en nimmer geheeld.
De breuk wordt door geen droom zelfs achterhaald
maar altijd met vernieuwde angst betaald,
en nooit zo hevig als wanneer de tijd
in ogen stilstaat en het al herleidt
tot den oorspronkelijken staat van dood
onder een eeuwig waaiend avondrood.

: VERGANKELIJKE TOON

Gij hoort mij niet meer aan, ofschoon
ik al mijn woorden op de toon
van uw vergankelijkheid spreek
en elken avond openbreek
naar uw geluidloos zijn, uw staan
in den verborgen oceaan
achter de bergen van de tijd.
Mijn stem wordt innig, maar gij zijt
zo ver ontweken dat de draad
in het oneindige vergaat,
als schaduwing van blinkend rag
onder het doven van den dag.

STEMMEN EN DROMEN

Stemmen en dromen uit het niet
doorjagen mij een leven lang.
Terwijl de tijd in mij geschiedt,
ga ik den uitputtenden gang
der eeuwig overrampelden
door onaanschouwbaar licht
en praat alleen nog de verschrompelde
geluiden van een schier verteerde,
wiens ogen op geen hemel zijn gericht,
maar werden diepe bronnen, ingekeerde
weerspiegelaars van wat geen spiegeling
kan dulden.

ROEPSTEM

Altijd roept mijn hart om u,
altijd loopt het zwart om u
tezamen in mijn stem.

Hoe donker gaan de paarden van de nacht,
hoe eenzaam draaft hun hoefgeklop
door mijn verlangen
naar elke grond waarin
gij kunt vergeten zijn.

Mijn woord sterft aan de pijn
waarmee ik u bemin.

VEREENZAAMD PRATEN

Vergetelheid maakt alle dingen
geluidloos, niet meer te bedwingen
door woorden. Elke klank waait uit
zonder een lichtbaan van geluid.

Ik weet het: mijn vereenzaamd praten
kan nergens sporen achterlaten
in het verschrikkelijke wit
dat u van eeuw tot eeuw bezit.

Er is geen reiken naar de morgen,
waarbinnen gij verloren zijt.
Mijn moede stem klinkt zo verborgen,
alsof zij zich heeft doodgeschreid.

EEN HEMEL

Totdat de laatste klank is leeggeplet
en alle kleuren liggen doodgebrand,
houd ik uw wijkende gelaat in stand.

Iedere avond opent zich het bed
der wereld donkerder en moet ik meer
vergeten om de stilte te verstaan
van uw niet in te halen atmosfeer.

En nog doe ik de nacht uit u vandaan
en zie in uw voltrokken zwijgen neer,
een hemel die ik niet kan binnengaan.

OGEN

Ik wist dat je die middag nog moest komen.
Het duurde lang. Ik ging op straat.
De najaarshemel had een blank gelaat
achter het suizen van de bomen.

Nergens zag ik een mens, slechts het bewegen
der zee was hoorbaar aan mijn rechterhand.
Ik bleef staan luisteren naar deze brand
van stilte, met mijn eenzaamheid verlegen.

Het was of ook de laatste vorm bezweek
en vloeide in het zeegeruis verloren.
Ik stond nog naar dit uitwaaien te horen,
toen ik op éénmaal in je ogen keek.

Wij zeiden niets, de stilte was te ijl
om haar met woorden te verbreken.
Wij hielden onzen adem in, terwijl
wij in elkanders ogen keken.

MIJN STEM

Mijn stem loopt door het zwijgen van uw dood
als een verwilderd waaïen; er bestaat
geen macht die uw gestorvenheid verraad,
dan deze stem die door uw stilte stoot
en telkens opwaakt uit een ledigheid
die haar al eenzamer en schriller maakt;
het levende wordt heviger bespraakt,
hoe meer het tot den dood is ingeleid.

Wij komen in der eeuwigheid elkaar
niet meer nabij, uw rust blijft ongestoord
door het geluid, waarmee ik mij bezwaar
en dat ook eenmaal spoorloos wordt geblust.

De nacht zal blind zijn, waarin niemand hoort
hoe diep gij in mijn leven hebt gerust.

GEDULD

Het licht van deze dagen, het gestroom
van zon en stemmen door mijn weerloos brein,
dat enkel nog bestaat van angst en droom,
onvatbaar waaien en vergeefse pijn.

En heel de nacht herhaalt zich het refrein
des levens in de huiverende boom,
die klanken openwaaiert aan de zoom,
waar stilte en geluiden eender zijn.

Nooit komt er rust, de morgen houdt beraad
over het leven dat beginnen moet,
maar reeds de eerste stap is zwaar van bloed,
dat overal voor dichte poorten staat.

Misschien, denk ik, wordt toch de avond goed,
wanneer ik hem geduldig binnenlaat.

PIANOSPEL

Het speelt piano ergens in de straat.
Luisterend, word ik langzaam weggeleid.
Er openen zich deuren, doodstil schrijdt
gij voorwaarts met uw hunkerend gelaat.

Gij zet u neer met handen sterk en slank,
en slaat de tonen van het leven aan.
Ik zie uw ogen wijder opengaan
achter een hoge woekering van klank.

Zolang ik u bereik, is niets voorbij,
maar alles bloeit veel feller dan voorheen.
Nu roept gij leven op uit stof en steen,
en brandt het in uzelve en in mij.

De zee, de hemel, alles wat den dood
te boven is, wordt u tot machtsgebied,
en elke ademtocht van u geschiedt
gelijk de vuren van het morgenrood,

open en waaiend, nergens door gestuit,
maar waaiende al meer tot droom verzacht.

Ik hoor u niet meer spelen. Het is nacht,
wanneer ik moedeloos mijn ogen sluit.

CAPITULATIE

Verraderlijke duisternis, hoe zal
de avond zeggen wat geen woord gedooft?
Weer staat de enkeling voor het heelal
en wordt tot in de diepste dood verhoogd.

De lippen huiveren, zij zijn te smal
voor wat het murwe hart te zeggen poogt:
het witte, raadselachtige getal,
waarin het vuur der hemelen verdroogt.

Niemand verstaat de zin, of in zijn nacht
keren de angsten heviger weerom,
elke vervulling wil gewroken zijn.

De stilte, die hij zich geschonken dacht,
blijkt ledigheid, een woestenij, een stom
capituleren voor de laatste pijn.

ONMACHT

Alles is stil geworden, in de bomen
neemt het verlangen ook geen vorm meer aan.
De avonden zijn in zichzelf volkomen
onder het waterklare licht der maan.

De aarde legt nog altijd paden open,
maar nimmermeer wordt het bedrog mijn deel
van een zo zwijgzaam en vergeten lopen,
dat ik mij elke duisternis verheel.

De wind waait niet meer over naar het land,
waaruit de laatste schaduw is verbannen,
de hoge vlam heeft zich te niet gebrand.

Al zou ik ook mijn armen willen spannen,
ik weet te diep, hoe elk gebaar verzandt
in het onmachtig trillen van mijn hand.

TERUGWAARTS

Gelaten worden vaag, men roept terug
door tijd en ruimte naar een eeuwigheid,
die geen verbeelding meer gedooft, geen brug,
waarover het doorhunkerd leven schrijdt,
alsof de hemel boven ginds en hier
dezelfde was. Het oog wordt niets gewaar
van wat het hart vergeten wil: bestier
van dromen zonder holten of gevaar.

Avonden melden stilte en verstenen,
en later stijgen uit de grond der nacht
schimmen die hun vergetelheid bewenen.

De eeuwigheid, die men te vinden dacht,
bezit geen vorm meer en geen wezenskracht,
die het verlangen houdbaarheid verlenen.

MIDDAG

Weer wordt mij te verstaan gegeven
dat alle bronnen van haar leven
zijn leeggezogen en verdroogd.
De middag doet de vlammen branden,
waarin haar eindigheid belandde,
eer zij tot stilte werd verhoogd.

Verwelkte bladeren bedekken
de koude, zwartgeronnen plekken,
die zij met angst getekend heeft;
het ritselt overal van dromen,
die zijn verwaaid en omgekomen,
eer zij zich hadden uitgeleefd.

Steeds moet ik lopen en gebaren
om zekerheden te vergaren,
die de bezinning mij ontzegt;
voortdurend alles openbreken,
waaraan haar leven is bezweken;
een stom en ademloos gevecht.

Nog waait het door mijn huid, nog zingen
duizenden onbespraakte dingen
verloren weten door mij heen,
maar elke morgen moet weer trachten
de brand der tranen te verzachten,
die ik ontwakend om haar ween.

HERFST

De huizen waanzinnig van stilte,
alle tuinen uitgebloeid onder bleke,
jagende luchten.

Lopende her en der moet ik de geuren
van duizend voorjaren nog eenmaal
ten dode toe beleven.

Mijn benen werpen lange schaduwen,
vogels krassen angsten in mijn hart
en vluchten.

Door elk verschijnsel opgeschrikt, verbannen
zich mijn gedachten uit het stroomgebied
des levens.

MIDDERNACHT

Nergens buiten het nachtelijke
ademt het leven mij zo hevig aan,
dat ik het als verwoesting kan verstaan.

Nooit vind ik meer ten eind gedachte
wezenlijkheden, kernen van kristal,
die ik tot in den avond redden zal.

Nauwelijks waait het donker open,
of weggevaagde stemmen rijzen weer
uit hun vergeefse, eeuwige weleer.

Driftig begin ik voort te lopen,
angst die zich aan het laatste vuur betwist,
dat ergens in de wereldruimte gist.

Met moordende verbeeldingen beladen,
wankelt mijn hart het middernachtzijn toe,
terwijl ik mij van alle tijd ontdoe.

Ik zie de zwarte, ronde aarde baden
in dode wateren van eenzaamheid,
waarover een verloren waaien schrijdt.

CHINOISERIE

Iemand komt met mij praten in den avond.
Hij staat tegen de post der deur geleund.
Zijn woorden zijn kleine, donkere vogels,
die zwermen weg, eer ik hen vatten kan.
Toch is het goed, een klein geluid te horen,
nu alles stil en wit van maanlicht wordt,
de warme adem van een mens te weten
dicht bij mijn ogen, waar de nacht in groeit.

HERSCHEPPING

De ogen die vandaag nog wenen
zijn morgen stenen tussen stenen
en overmorgen gruis en zand
verwaaient in de grote brand
der wereld en niet meer te scheiden
van alle ogen die ooit schreiden.

Misschien, als zich een god verheft
en zijn verlatenheid beseft,
dat ergens in de atmosfeer
een huivering ontstaat, een meer
dan vluchtig, menselijk vermoeden
omtrent dit zinneloos verbloeden,
en houdt de schepping zich gereed
voor nieuw geweld van droom en leed.

DE ANGSTIGE

De angst heeft mij te diep doorgraven,
ik raak de wetenschap niet kwijt
dat nergens in de eeuwigheid
een toevlucht is, een smalle haven,
waar deze angst wordt doodgeschreid.

Vergeefs heeft zich het hart verwijd
en alle naamlozen omspannen
die uit de wereld zijn verbannen
en zwijgende ten dood geleid.

Nog steeds gevangen in dit leven
onder de sterren en de wind,
zie ik den avond aan en vind
mij op mijzelf teruggedreven.

Misschien weet ergens een geluid
de dode nacht te overschreeuwen.
Mijn oog ziet op den afgrond uit
van zoveel weggezonden eeuwen,
dat ik mij langzaam in voel sneeuwen
achter mijn uitgebluste ruit.

NANACHT

Wij wachtten op de morgen, op het licht;
wij rustten in elkanders stroomgebied
en naderden de eeuwigheid zo dicht
als nimmer in den open dag geschiedt.

Ik kon de warmte van haar aangezicht
ademen voelen over mijn bestaan;
haar rijpe armen tilden het gewicht
der loden eenzaamheid uit mij vandaan.

Een windvlaag roerde zacht aan het gordijn
en vloeide uit in mijn geruste grond.
Al het vergeefse kreeg een vreemde zin:
de diepte van haar ogen en haar mond,
de bleke morgen die niet ver kon zijn
en mij reeds met een nieuwe nacht verbond.

ADEMLOOS GEWELD

Weder verneem ik uw verlatenheid
als een onhoorbaar waaien door den dag.
Stilstaande, weet ik dat gij verder schrijdt
daar waar geen teken u bereiken mag.

Het is het oude weten, ik vermag
geen stap te doen, die niet teruggeleid
wordt tot de stilstand, het volstrekt gezag,
waarin gij sedert lang begrepen zijt.

Dit is verstikking, ademloos geweld
van klanken die versmoren in de strot.
Terwijl de avond reeds vooroverhelt,
word ik nog door een eeuwigheid ontsteld
zonder een sterrenhemel of een God,
die mij verlossing van uw doodzijn meldt.

LATE MELODIE

Ik hoor het avonduur, ik zie
de wind vervliegen in de nacht,
ik ken de late melodie,
waarmee zij op mijn komen wacht.

Gesloten lippen doen mij meer
vernemen dan ik ooit verstond,
toen ik bedachtzaam heen en weer
kon schrijden voor een horizont.

Zij wacht en weet dat ik haar niet
kan naderen met het geluid
der minnaars wier gebaar een lied
rondom de hartsbeminde sluit.

Ik haal alleen nog hemel neer
in de begrenzing van haar nacht,
ik ken de kleine stem niet meer,
die zelden schreit en somtijds lacht;

noch het verzwijgen van den dood,
waarop de liefde was gericht.
Alles wordt angstig en zo groot,
dat zij er in verloren ligt

gelijk een steen in een ravijn.
Zij heeft de kleine stem niet meer,
en nog waait soms wat zonneschijn
van hare lippen op mij neer.

DE RUSTELOZE

Niet meer te kunnen rusten, overal
hemelen zien waaraan de dag vergaat,
de ogen sluiten voor het blind heelal
dat in de sterren uitgeschreven staat,
splinters van licht die aldoor dieper in
het wezen dringen dat geen heil behoedt
en toch de stilte aanrandt om een zin
die elken dag verwoest met levend bloed; —

dit alles maanden, jaren achtereen
tussen de stervelingen wier gelaat
verhardde tot niet aan te tasten steen,
eeuwig veracht, verzwegen en gehaat.

HET ONVERGETENE

Alles wat onvergeten blijven moet:
haar stem des avonds in de stille lucht,
het schrijden, zee en hemel tegemoet,
gelijk een nimmer achterhaald gerucht;

de huizen, waar het kleine wonen was
der stervelingen die geen uur ontgaat;
en wij, de vreemdelingen, van een ras
dat nergens sporen in de tijden laat.

Geen woorden kunnen baten voor de pijn,
waarmee ik het verledene ervaar,
maar zwijgende zou ik verteren.

Zo lang er stilten achter klanken zijn,
tracht ik naar het verlossende gebaar
dat dood en duister kan bezweren.

INHOUD

Ruimte	5
Vergeefs Gebaar	6
Het water wast	7
Haar naderende stappen	8
Bloedige dromen	9
Visioen	10
Lopen met jou	11
Golven	12
Aan zee	13
Droom	14
Stilten	15
Bidden	16
Een enkel teken	17
Antwoord	18
Meinacht	19
Bewustheid	20
Vergankelijke toon	21
Stemmen en dromen	22
Roepstem	23
Vereenzaamd praten	24
Een hemel	25
Ogen	26
Mijn stem	27
Geduld	28
Pianospel	29
Capitulatie	30
Onmacht	31
Terugwaarts	32
Middag	33
Herfst	34
Middernacht	35
Chinoiserie	36
Herscheping	37
De Angstige	38
Nanacht	39
Ademloos geweld	40
Late melodie	41
De Rusteloze	42
Het onvergetene	43